

Марко Б. Милетић, Милош Жикић, *Живот кроз објектив: генерал Миливоје Зечевић (1872–1946)*, Институт за савремену историју, Београд, 2024, 240 стр.

Прошле године, у издању Института за савремену историју, објављена је књига о генералу Миливоју Зечевићу, коју су приредила два млада и талентована историчара са Института – Марко Милетић и Милош Жикић. Како се наводи на уводним странама, иницијатива је потекла од Предрага Стојковића, праунука генерала Зечевића. Почетком 2023. године Стојковић се обратио Институту са жељом да генералову заоставштину уступи на коришћење некој научној институцији. Иако добом млади, као већ искусним војним историчарима приређивачима је поверен задатак да обраде овај материјал.

Књига почиње уводом који у највећој мери представља биографију генерала Зечевића, али и праву студију о школовању и формирању војног кадра у Краљевини Србији. Ко је био генерал Миливоје Зечевић? Фамилија Зечевић води порекло из села Гунцати, поред Кнића. Миливоје је рођен у Београду

21. јуна 1872. године из брака поштара и државног службеника Ивана Зечевића и Елизабете Дроздовске, пореклом Пољацине. Након основне школе и гимназије определио се за војни позив и уписао Нижу школу војне академије у септембру 1890. као питомац 23. класе. По завршетку школовања, 1893, произведен је у потпоручника, чиме почиње каријеру артиљеријског официра. Након кратке службе у Дунавском артиљеријском пуку распоређен је у Ниш, на дужност водника у Моравском артиљеријском пуку. Већ 1898. Зечевић је завршио и Вишу школу војне академије и недуго након тога добио чин капетана 2. класе. Опредељује се за даље усавршавање, па је 1899. године примљен за приправника за ђенералштабну струку. Успешним завршетком ђенералштабног усавршавања крајем 1901. преведен је из артиљерије у ђенералштабну струку. Примерна официрска каријера препоручила га је за позицију ађутанта краља Петра, на којој

је позицији провео две године. Дуготрајни период ратовања, који је почео са Првим балканским ратом, Зечевић је дочекао у чину потпуковника и на положају помоћника начелника штаба Друге армије. За време Другог балканског рата унапређен је у чин пуковника. У Првом светском рату је, између осталих, обављао дужности начелника штаба Прве армије и команданта Тимочке дивизије. За своје деловање од претпостављених је стално добијао одличне оцене. Војвода Мишић је за њега навео да је „необичном преданошћу, брзином и искреношћу обављао све оперативне и друге послове”, а војвода Степановић да је Тимочком дивизијом командовао „врло успешно и поуздано, као свестрано спреман, извежбан и енергичан командант”. Зечевић је након рата наставио официрску каријеру у војсци нове државе. Крајем 1919. поново је постављен на дужност ађутанта краља, а убрзо и унапређен у чин генерала. Марта 1920. године генерал Зечевић почиње политичку каријеру, најпре као помоћник министра војске и морнарице генерала Бранка Јовановића, а од јула 1921. и као министар. Међутим, на тој функцији није се дуго задржао, давши оставку на положај почетком 1922. године.

Након министровања обављао је дужности команданта Дунавске дивизијске области, Команде Београда, а био је и вршилац дужности команданта Треће армијске области у Скопљу. Средином 1927. унапређен је у чин армијског генерала, а октобра 1929. пензионисан. За време војне каријере генерал Зечевић добио је 32 домаћа и страна одликовања.

Након уводне студије следи илустровани део књиге у коме се налази 246 фотографија. Аутори су фотографије поређали тематски у шест целина. У првој целини, која носи назив „Портрети”, налази се 29 портрета генерала Зечевића, почевши од периода када је био питомац Војне академије па до пензионерских дана. Друга, најобимнија целина, садржи фотографије из периода његовог ратовања и носи назив „Ратови за ослобођење и уједињење 1912–1918”. Огромна већина ових фотографија је са Солунског фронта. Трећа целина, „У пратњи регента Александра”, садржи фотографије из периода када је Зечевић био на дужности ађутанта краља (1919–1921). У четвртој целини налазе се фотографије из периода његове послератне службе и највећим делом то су слике са свечаности на којима је присуствовао. Пета целина, „По-

родични и свакодневни живот”, садржи слике њега и његове породице до пензионисања 1929. године. Последњу, шесту целину, аутори су насловили „Пензионерски дани” и, као што сам назив каже, у њој се налазе фотографије генерала Зечевића након одласка у пензију. Значајан део фотографија у овој целини је из Рогашке Слатине, где је генерал редовно проводио летње месеце по одласку у пензију.

Ова фотомонографија заиста је прави образац како би књиге оваквог типа требало да

буду приређиване. Остаје нам нада да је ова књига само једна у низу и да ће потомци и других истакнутих личности српске историје имати довољно свести да заоставштине својих истакнутих предака предају на обраду научним институцијама. Корист од оваквог приступа била би вишеструка, а подсећањем на истакнуте личности истицали би се позитивни примери из наше прошлости.

Др Небојша Стамболија